

NOVEMBRE 2021

Unitat didàctica

per treballar a l'aula d'Educació infantil, primària i secundària

1921-2021
100 anys
Santiago
Jaume Bru i Vidal

Ajuntament de Sagunt

Ditets i gomets

Llapis i colors

Bolígrafs i retoladors

Ploma estilogràfica

AUTORA:
OLGA GARGALLO

EY-NC-ND

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

1 JUSTIFICACIÓ

Aquesta unitat didàctica, elaborada l'any 2021 amb motiu de la commemoració del centenari del naixement de Jaume Bru i Vidal, pretén donar a conèixer i divulgar la figura de l'historiador i poeta saguntí a través d'alguns dels seus poemes.

Les activitats proposades poden ser implementades, com a recurs didàctic, en les programacions docents de tots els nivells educatius. En aquest sentit van destinades a l'alumnat i al professorat que l'acompanya en el seu procés d'aprenentatge, però també a totes aquelles persones interessades en la figura de l'escriptor.

2 METODOLOGIA

La unitat didàctica es divideix en dues parts:

La primera ofereix unes activitats concretes ordenades i seqüenciades per nivells on es treballa l'obra literària de Jaume Bru i Vidal. Aquesta part més extensa està distribuïda en quatre blocs que atenen a les diferents etapes i cicles de l'educació vigents.

- Ditets i gometes: Segon cicle d'Educació Infantil (3–6 anys).
- Llapis i colors: Primer i segon cicle d'Educació Primària (6–10 anys).
- Bolígrafs i retoladors: Tercer cicle d'Educació Primària (10–12 anys) i primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria (12–15 anys).
- Ploma estilogràfica: Segon cicle d'Educació Secundària (15–16 anys) i Batxillerat (16–18 anys).

La segona part consta d'un annex amb activitats d'aprofundiment sobre la vessant personal de l'escriptor adaptable a tots els nivells educatius. En ella s'ofereix:

- Una ressenya biogràfica a partir de la qual es pot completar, amb més o menys dades, d'una banda l'eix cronològic de la seva vida i, de l'altra, l'auca. Aquesta última es podrà realitzar amb dibuixos de creació pròpia tot aprofitant els rodolins donats o amb versos nous.
- De manera transversal i a través de diferents tècniques artístiques, es reproduceix el retrat del poeta i, amb totes les obres resultants, es crea una galeria d'art.
- Finalment, una activitat que es realitza fora de l'aula: la invitació a resseguir alguns dels vint punts escollits de la ruta literària a través dels QR que hi ha als carrers de Sagunt (<http://jaumebruividal.blogspot.com/>).

3. OBJECTIUS

- Conèixer la figura del cronista i poeta Bru i Vidal.
- Divulgar la seva producció literària, menys coneguda que els seus estudis acadèmics sobre història i patrimoni.
- Valorar la seva obra en el marc de la literatura valenciana del segle xx. .
- Aprendre a llegir i a escriure a partir de la seva obra poètica.
- Reforçar la lectura, sobretot la lectura en veu alta.
- Millorar la capacitat de recerca, de selecció d'informació i de síntesi.
- Estimular la creativitat a través de l'art (poesia, música i pintura).
- Conèixer i aplicar diferents tècniques plàstiques a través del retrat.
- Practicar el treball en grup.
- Conèixer Sagunt a través dels ulls del poeta.

4. CONTINGUTS

- Textos poètics.
- Activitats que ajuden al coneixement de la vida i obra del poeta a partir dels textos.
- Activitats que conviden al coneixement del poble, història i costums a partir dels textos.
- Activitats que fomenten la creativitat, l'autonomia i la iniciativa personal.
- Activitats que faciliten la reflexió sobre el procés d'aprenentatge.

5. INSTRUMENTS D'AUTOAVALUACIÓ

Qüestionari breu amb preguntes per promoure la reflexió relacionades amb les diferents activitats i nivells:

- Què he après? El meu punt de partida era... I ara és?
- Què m'ha costat entendre o encara no tinc clar?
- He demanat ajuda en...
- He ofert ajuda en...
- Què és el que menys m'ha agradat?
- Què és el que més m'ha agradat?
- Com m'he sentit mentre treballava?
- M'agradaria aprofundir més en...

Ditets i gomets

La granja ... 6

Caragol ... 7

Cançoneta ... 8, 9

Llapis i colors

Cançoneta ... 10, 11

Mar mareta ... 12, 13

Toc-toc ... 14

Joc dels cinc ditets ... 15, 16

índex

Bolígrafs i retoladors

Demà és diumenge ... 17

Riu del meu poble ... 18

Cançó de berenar ... 19, 20

Joguina per a una cantata ... 21

Ploma estilogràfica

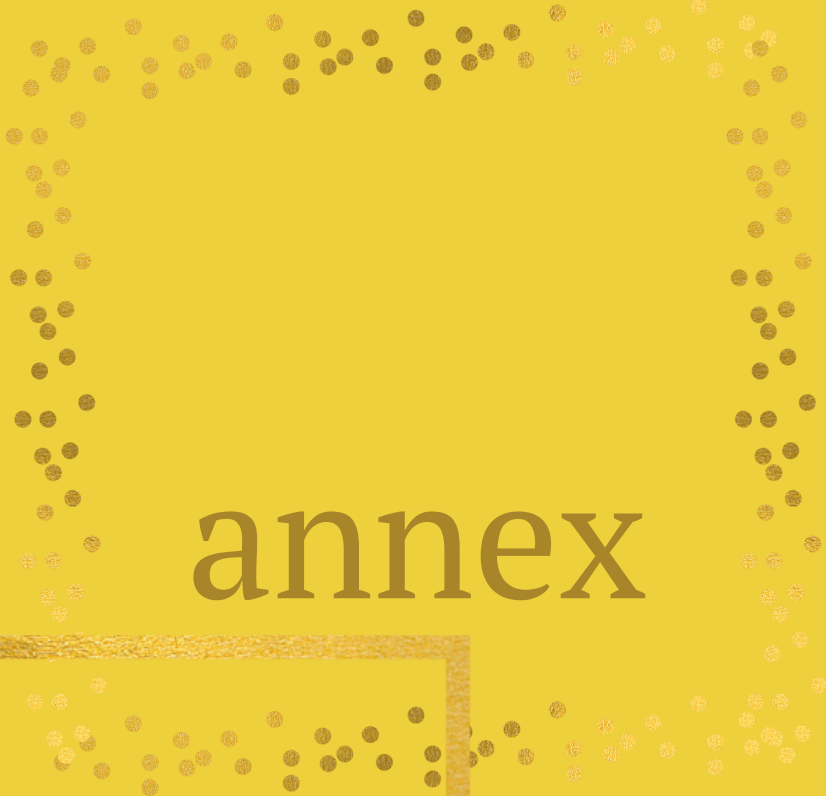

Gelada als tarongers ... 22

Reparatio ... 23

Amic poeta ... 24

Els nostres morts ... 25

annex

Biografia ... 27, 28
Eix cronològic ... 29, 30, 31
Auca ... 32
Retrat ... 33, 34
Ruta literària ... 35
Autoavaluació ... 36

LA GRANJA

RECREA LA GRANJA DE BRU I VIDAL

Escolta el poema i assenyala el dibuix de l'animal que s'anomene en cada vers.

Anem a muntar la granja... Cadascun de vosaltres representarà un animal.

Repartiu-vos els papers i els versos.

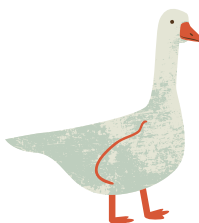
Ara, recitem el poema coral com una granja autèntica!

Els pollets diuen: «pii-pii»;

les gallines: «co-co-co».

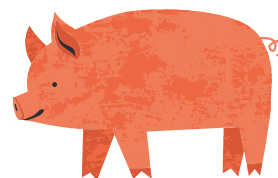
El pollastre no es passeja:

el pollastre és l'home bo.

Els titots: «toluc-toluc»;
els ànecs fan «qua-qua-qua».

El gos obre un ull a mitges
i mira com qui no ho fa.

Les cabretes: bè-bè-bè;
els borreguets: jo tambéee.

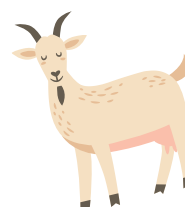
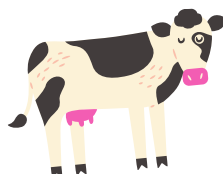
Banyes altes, cua baixa,
passen la vaca i el bou.

Els porquets corren i criden.

La gallina ha post un ou.

L'oca mira, juga i posa
mentre els conills mengen brossa.

i allà dalt d'un ponedor,
un colom i una coloma
trenen un càntic d'amor.

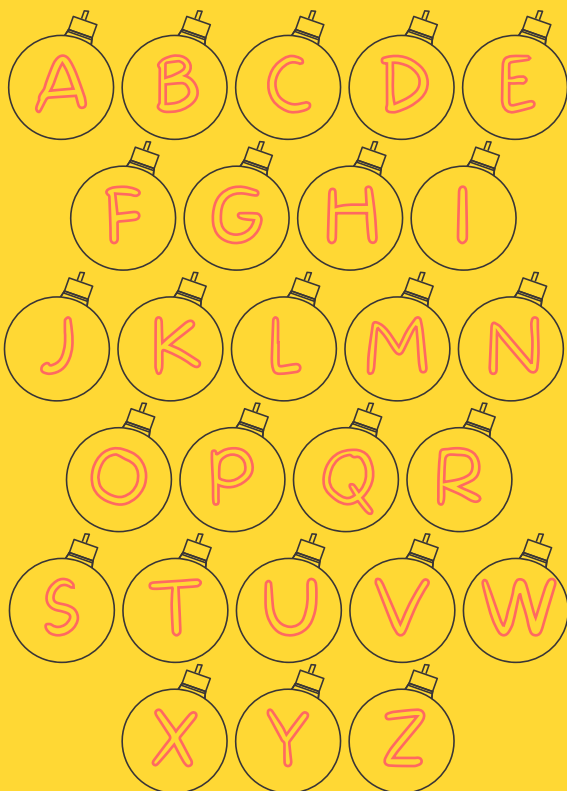
CARAGOL

CARAGOL, CARAGOL
TRAU LES BANYES QUE IX EL SOL
(CANÇÓ POPULAR)

CARAGOL, CARAGOL
TRAU LES BANYES QUE IX EL SOL.

PASTURA L'HERBA DEL MARGE
QUE ET DONA GOTES FRESQUES
I ACOSTA'T AL BASSIOL.

Després de llegir el poema
pinta les boles que continguin
les lletres del títol

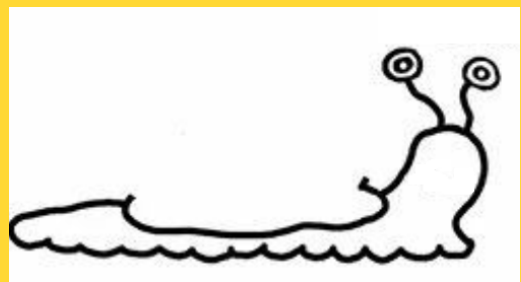
Dibuixa la closca del caragol:

Emplena la closca amb gomets:

Ara dibuixa el teu caragol:

CANÇONETA

**PER LA PLAÇA DEL MERCAT
PASSEJAV A UNA GATETA.**

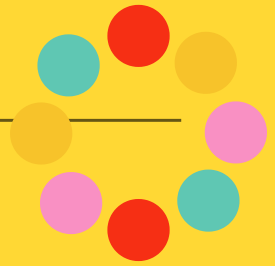
**UN CARRETÓ QUE HA PASSAT
L'HA XAFADA A LA CUETA.**

**UN GATET MOLT ARRISCAT
L'HA CURADA, LA POBRETA.**

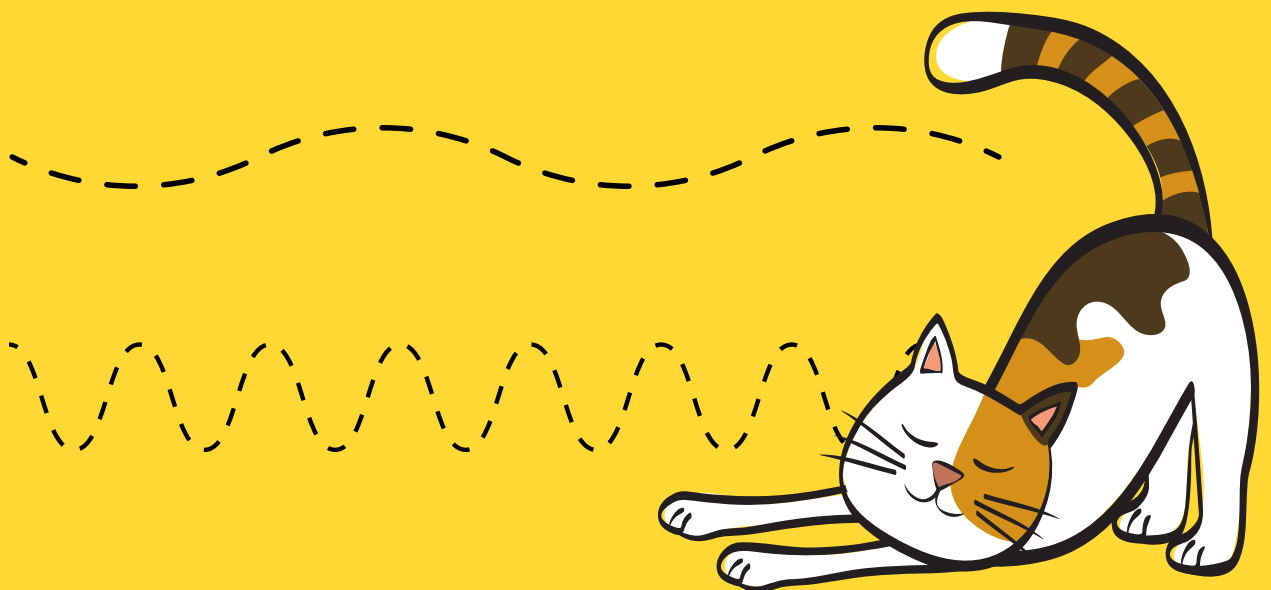
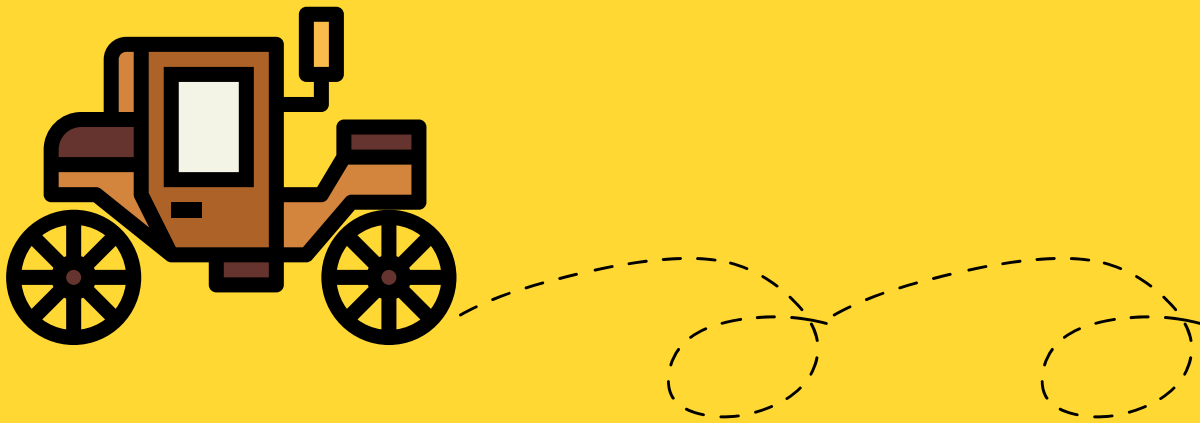
**EL CARRETÓ SE N'HA ANAT,
ELLA PLANY ARROPIDETA.**

**ARA PLOREN GATA I GAT
AGAFATS DE LA MANETA.**

Ressegueix amb colors el camí que ha fet el carretó.

CANÇONETA

*Per la plaça del Mercat
passejava una gateta.*

*Un carretó que ha passat
l'ha xafada a la cueta.*

*Un gatet molt arriscat
l'ha curada, la pobreta.*

*El carretó se n'ha anat,
ella plany arropideta.*

*Ara ploren gata i gat
agafats de la maneta.*

TORNA A ESCRIURE LA CANÇONETA

CANVIA EL GÈNERE:

Per la plaça del mercat
passejava un gatet...

CANVIA EL LLOC

Per les penyes del castell.
Per la voreta del riu.
Pel parc de la Glorieta.
Per l'Antiga Moreria.
Pels jardins de la Gerència.
Pels carrers del Barri Obrer.
Molt propet del pantalà.
Pel jardí del Centre Cívic.
Per la platja d'Almardà...

MAR MARETA

Mar, mareta.

No crides el vent, mantin-te serena.

Mar, mareta.

dona als mariners la xarxa ben plena.

Mar, mareta.

porta els vaixells per la via recta.

Mar, mareta.

deixa als àngels blancs que cerquen

barqueta.

Mar, mareta.

calfa't bé de sol, no espigues tan freda.

Mar, mareta.

deixa que els xiquets juguen per l'arena.

**Recita el poema i després ajuda els mariners i marineres a emplenar la xarxa...
Quines coses trobareu a la mar?.**

XARXA

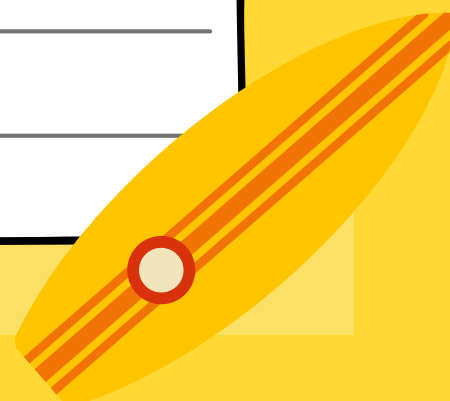

MAR MARETA

Escriu noms de peixos que conegues

A què juguem quan anem a la platja?

Toc-toc

Nom:

Data:

Amplia les visites amb noves rimes: "bruixa...cuixa", "casa...carabassa"...

Toc-toc —Qui és?
La Bruixa.
Què vols?
Que em dones una cuixa.

Toc-toc —Qui és?
El Gos.
Què vols?
Un carnot ben greixós.

Toc-toc —Qui és?
L'ama de la casa.
Què vols?
Que em doneu carabassa.

Toc-toc —Qui és?
La Panera.
Què vols?
Raïm i una cirera.

Toc-toc —Qui és?
Els angelets
Què voleu
Que els menuts d'esta casa
siguen tots bons xiquets.

MÉS TOC-TOC

Toc-toc. Qui és?

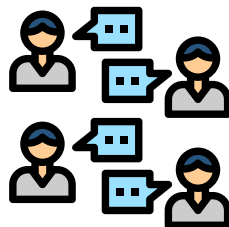
Què vols?

Toc-toc. Qui és?

Què vols?

Toc-toc. Qui és?

Què vols?

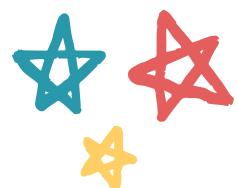
RIMES NOVES

La mosca	... fosca
El mosquit	... de nit
El llibre	... lliure
La veïna	... piscina
L'amic	... abric
La formiga	... amiga
La clau	... dir adéu i au!

DESIG FINAL

Toc-toc. Qui és?

Què voleu?

Joc dels cinc ditets

Un i dos i tres.
-Senyora Pepeta,
diga quants anys té.
-Tota la maneta
i me'n sobren tres.

Un i dos i tres.
-On diré què guanyaré?
La mare està fora
i el pare no ve.
Juguem a ser mestres?
-No, que jo no en sé.

Un i dos i tres.
-Senyor Vicentet,
diga quants anys té.
-La maneta i un ditet.
-I el ditet que queda fora?
-Amb cebeta el fregirem.

Un i dos i tres.
-Qui són eixos tres jòvens?
-Són els cinc ditets.
-I com diu que s'anomenen?
-Que ho diga el senyor Peret.

Un i dos i tres,
(i dos més).

Al més gros es diu polze,
índex i que ve després,
i el del mig, i l'anular,
i el meu xic o menovell.

5

4

3

2

1

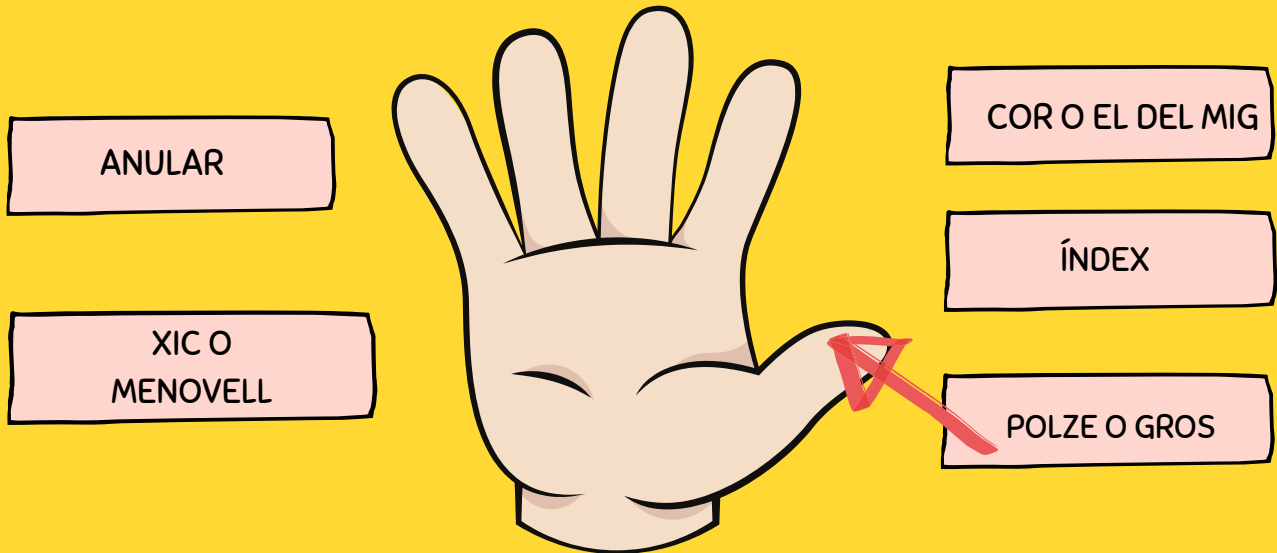
Un i dos i tres.

-Com quedem? En són cinc o tres?

Un i dos i tres...
i dos més.

Joc dels cinc ditets

ASSENYALA AMB UNA FLETXA
EL NOM DE CADASCUN DELS DITS.

Calculem:

QUANTS ANYS TÉ PEPETA?

QUANTS EN TÉ VICENTET?

I QUANTS EN TENS TU?

DEMÀ ÉS DIUMENGE

Demà, que és diumenge,
quina festa fan?

No anirem a escola
i el pare ens durà
jocs i llepolies.
La mare farà
coquetes amb mel
i un llongo ben gran.

Demà que és diumenge,
quina festa fan?

Hi haurà a les esglésies
repic general.
Faran processó
i anirem mudats
a l'escolania
tots de blanc i blau.

Demà, que és diumenge,
quina festa fan?

Un cor de donzelles
canten a l'altar
de Santa Maria,
i el bon escolà
donarà ronyosos
als nens que aniran.

Demà, que és diumenge,
quina festa fan?

Potser que me'n vaja
al riu a jugar,
a veure com ballen
a ritme de vals
gripaus i granotes
i algun llangardaix.

Demà, que és diumenge,
quina festa fan?

Els grans no treballen,
se'n van a caçar
o a pescar anguiles
i, alguns, a ballar,
o a veure les xiques
a voreta mar.

LLIG I REFLEXIONA

- Llig el poema en veu alta.
- Quines distraccions tenien els saguntins i saguntines els diumenges?
- Quines en tenim ara? Fes-ne una llista,

RIU DEL MEU POBLE

Quina pena sent quan veig
el meu riu sense gens d'aigua.

Contemple el llit pedregós
que de les muntanyes baixa
com un caminàs tot blanc,
sec el cos i buida l'ànima,
i em venç una pena immensa
quan, vora el meu poble, escampa
el seu abraç poderós
sense més afanys que l'ànsia
d'ofrenar un darrer cant
a l'assedegada plana
que l'espera, amorosida,
des de mil·lenis d'estada.

I quina pena em dóna
vore el meu riu orfe d'aigua!

Mil baladres escampats
són, a penes, una estampa
de verdor que s'insinua
de tret en tret, en la llarga
teoria pedregosa
d'un llit sense jaç ni esperança;
llit que somnia plaers
—endevina, endevinalla—
i fecundants avingudes
i camins amples de plata
que puguen deixar la vida
allà on la mort amenaça.

Quina pena sent en vore
el meu riu sense gens d'aigua!

Pedres seques, pedres calves,
fingida catifa blanca
sense més llum ni color
que el ruixim de la rosada
per les nits, lleu humitat
que el sol en instants agrana.
Vagues, cloròtiques, mínimes
lletreres de verdor pàl·lida,
piteres flaques i nanes
sense virtut ni constància,
cards punxosos, plantes pobres,
tan pobres que ni la saba
vol llançar a l'aire un crit
per si es torna en una llàgrima.

Si algun canyaret mig sec
apareix en una rambla,
al lleu volar de les canyes
al vent, és com una taca
verda que juga a ser vida
entre l'ermàs abocada.

Quina pena, Senyor, dóna
contemplar el riu sense aigua!

(1939)

INVESTIGA I ESCRIU

© Olga Gargallo

- Compara la descripció del riu que fa el poeta amb el Palància en l'actualitat.
- Per què li dona pena? Investiga per què no duu aigua el riu. Sempre ha estat així?
- Escriu un poema nou on manifestes la pena per alguna cosa del teu poble que t'agradaria millorar.

CANÇÓ DE BERENAR

Salvadora,
repica la tambora
i acompanya les xiques
a la Penya Esvaradora.

Cançó popular saguntina
Salvadora és una xica
llarga i llisa com un fus,
que tan sols se menja al dia,
quatre dàtils i un tramús.

Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs,
que a Penya Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.

Salvadora, que és molt prima,
prima i alta com un pi,
s'alimenta de sardina
i llonguet sucats en vi.

Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Penya Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.

Salvadora no va a escola
per anar-se'n a jugar,
i s'escapa de sa mare
quan li porta el berenar.

Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Penya Esvaradora
ni arribes ni arribaràs.

Salvadora, com no menja,
se li ha fet cara de fil,
i sa mare l'empapussa
amb formatge, pa i pernil.

Salvadora, pica, pica,
pica i repica al compàs
que a Penya Esvaradora

ni arribes ni arribaràs.

INVESTIGA

- Què és la "Penya esvaradora"?
- Quina importància va tindre per als xiquets i xiquetes de Sagunt durant els anys cinquanta i seixanta?

CANÇÓ DE BERENAR

BUSCA, PENSA I CONTESTA

- Busca el significat del verb "empapussar".
- Encercla els dibuixos del que berenes habitualment.
- Compara el berenar de Salvadora amb el que menges cada vesprada. Dàtils, tramussos, sardines, llonguets... s'assemblen en alguna cosa? Quin berenar és més saludable?

JOGUINA PER A UNA CANTATA

A la vora del Grau Vell
no vages ara.
Sols trobaràs aigua i llum
de lluna clara.
A la vora del Grau Vell...

A la vora del Grau Vell
sobre l'arena,
jo m'enamori del cant
d'una sirena.
A la vora del Grau Vell...

A la vora del Grau Vell,
ai, qui ho diguera,
em deixà el cor tot nafrat
la marinera.
A la vora del Grau Vell...

A la vora del Grau Vell
i a lluna clara,
com la mar té camins
espere encara.
A la vora del Grau Vell...

(Musicat per Vicent Garcés, 1949)

LLIG, INVESTIGA I RECREA

© Olga Gargallo

Llig el poema en veu alta.

Coneixes el Grau Vell? Quina importància té per a Sagunt?

Allarga el poema, afegint-hi una estrofa a continuació de la quarta.

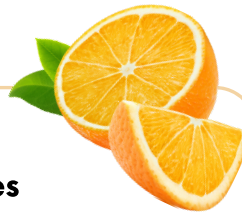
Gelada als tarongers

1

Llig "Gelada als tarongers" i comenta quina estació de l'any descriu el poeta. Argumenta la teua resposta amb exemples extrets del poema.

2

Deixa el mòbil a l'aula. Fes una passejada pel camp amb un quadern i un bolígraf. Observa el paisatge, concentra't en algun detall, connecta't amb la natura. Escriu un haikú.

**Quin silenci tan dur entre les tanques
d'aqueixa neu que a la verdor soterra!
quin missatge tan negre ens duu la terra
sota l'ermàs de les catifes blanques.**

**Xiula la tramuntana en les barranques
i el vent sembla que duu clarins de guerra.
Dels tarongers sols resta la desferra;
sense el fullam, seques, moren les branques.**

**Com plora, el temps, la terra, el riu! La vida
sembla que s'ha quedat estamordida,
i estan buits, solitaris, els camins.**

**Jo també plore amb tu, terra estimada,
ara que ets pobra i greu, deseparada.
Fa tant de temps que et porte tan endins...!**

ESCOLTA

La interpretació d'Eva Gómez del poema "Gelada als tarongers" de Jaume Bru i Vidal en l'homenatge pel seu centenari el dia 11 de novembre de 2021 al CC Mario Monreal de Sagunt.

<https://youtu.be/2jrxXiD9mQs>

RECORDA

El haikú és una expressió poètica d'origen japonès en què es combinen 17 síl·labes en tres versos, generalment de 5, 7 i 5 síl·labes, sense rima. Els versos no acaben mai en paraula aguda.

Els haikus s'escriuen en present, s'inspiren en l'observació de la natura i contenen alguna referència a l'estació de l'any en què s'escriuen.

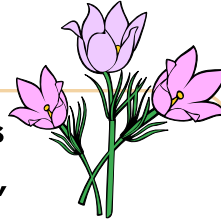

III REPARATIO

- 1 Llig el poema de Bru i Vidal, després llig el d'Ausiàs March i analitza els punts que tenen en comú.
- 2 Esporgar i rebrotar. Construeix un poema, de tema i forma lliure, que continga tots els substantius del poema "Reparatio", sense afegir-ne cap altre.

Ací he vingut Senyor, brutes les mans
i el cos doblat per dolors a l'esquena,
fart d'un llarg jorn que el meu cor desalena
pels desenganys que he sofert dels humans.

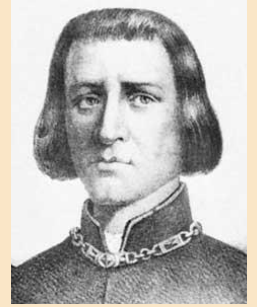

Així com cell qui en lo somni es delita,
així, Senyor, jo no veig més futur
que un tort camí que ens portarà, segur,
al cap del temps a perdre la collita.

Si, emmetzinat, el mon no veu la via
on elegir l'arrel del bé i del mal,
dau-me, Senyor, la llum celestial
per enllestir l'aurora d'un nou dia.

Així, el meu cor, promesa de cilici,
no tornarà pels caminals incerts.
Ací em teniu, els braços sempre oberts,
com una flor oferta al sacrifici.

RECORDA

AIXÍ COM CELL QUI EN LO SOMNI ES DELITA...

Així com cell qui en lo somni es delita
e son delit de foll pensament ve,
ne pren a mi, que el temps passat me té
l'imaginar, que altre bé no hi habita.
Sentint estar en aguait ma dolor,
sabent de cert que en ses mans he de jaure,
temps d'avenir en negun bé em pot caure:
aquell passat en mi és lo millor.

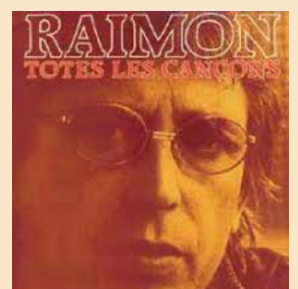
Del temps present no em trobe amador,
mas del passat, que és no-res e finit;
d'aquest pensar me sojorn e em delit,
mas, quan lo perd, s'esforça ma dolor,
sí com aquell qui és jutjat a mort
e de llong temps la sap e s'aconhorta,
e creure el fan que li serà estorta
e el fan morir sens un punt de record.

Plagués a Déu que mon pensar fos mort
e que passàs ma vida en dorment!
Malament viu qui té lo pensament
per enemic, fent-li d'enuigs report;
e, com lo vol d'algun plaer servir,
li'n pren així com dona ab son infant,
que, si verí li demana plorant,
ha tan poc seny que no el sap contradir.

ESCOLTA

El poema d'Ausiàs March
musicat per Raimon.

<https://youtu.be/Qh4jHZXfeM4>

Nom:

Data:

Ploma estilogràfica

POETES AMICS

Explica a través de les paraules del poeta quina valoració fa de l'obra del seu amic, Joan Fuster. Per què el considera poeta si Fuster és més conegut per la seua obra assagística? Per què el considera per damunt de tot amic? Quines expressions mostren l'amistat que els uneix?
Quina reflexió se'n desprén de l'ús de l'expressió "de bell nou"?

AMIC POETA

a Joan Fuster, amic per damunt de tot
i poeta -encara que no vol escriure versos-
en acabar de llegir el seu DICIONARI...

Amic, he vist de nou el teu nom pels papers.

He vist l'aura que envia la teua llarga ploma;
la ploma que ha endolcit
el plom dels meus exilis.

En llegir-te de nou t'he vist i et veig com sempre
(totes les lletres teues les guardo en un calaix).

T'he vist a través d'un repte
d'un cant -en prosa corrent, i així i tot, cant-,
d'un clamorós cant a la vida,
a l'home
a l'amor (o potser a l'Amor amb majúscula?),
a les coses senzilles,
a l'impossible que somniem els pobres,
al somni,
al gest,
a la veu aclaridora del profeta,
al pa i a la farina,
al patriota senzill i enamorat del poble.

Amic, t'he vist més poeta encara que abans
(malgrat que els teus versos no enyoren el paper com
abans solien).

Més pensador que abans.
Més endinsat que abans.
Més pur, més net que abans.

Tot i que no puc, per ara
-tu coneixes ben bé quin és el preu
de la meua tragèdia-
aténeyer la fondària dels teus ulls,
puc, almenys, albirar
l'urc de la meua mirada esponerosa,
l'afany de llibertat, el rebuig de la injustícia,
el bleix de cada dia,
el preu de la utopia
als teus missatgers àvids de pau...

I he comprés, una vegada més,
-si vols diré "de bell nou", tot és bo-
que val la pena gaudir de bons amics,
creure en els bons amics,
confiar en els bons amics.
I en el cor d'aquells que, com tu,
encara creuen en això que hom diu Home.

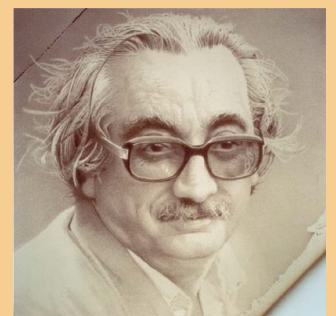
JOAN FUSTER

Els articles, procedents en molts casos de columnes periodístiques seues, es presenten en ordre alfabètic, a través d'una paraula clau. Conviden a la reflexió a partir de l'observació d'objectes d'ús quotidià, de valors morals, intel·lectuals i polítics.

La veu personal en l'assaig, com en la poesia, s'escolta directament, sense narradors ni intermediaris. Podríem dir que són gèneres "egocèntrics", la literatura d'idees, la literatura del "jo".

T'animes a llegir-lo?

Nom:

Data:

Ploma estilogràfica

POETES AMICS

Per què diu a Estellés "el teu esperat llibre"? Quines coses comparteixen ambdós poetes? Quin grau d'amistat els uneix? Raona les teues respostes. Fixa't en l'ús de l'expressió "de bell nou" en aquest poema i en el dedicat a Fuster. Es tracta d'un exemple de voluntat normativa?

ELS NOSTRES MORTS

A Vicent Andrés Estellés,
en llegir el seu llibre de poemes
"La clau que obri tots els panys"

Amic Vicent:

Acabe de llegir el teu llibre,
el teu esperat llibre, el teu admirat llibre,
el llibre humil i gran alhora que ens parla d'una "Clau..."
He vist allí el meu nom "amb un fons subversiu"
i he hagut de llegir el llibre a poc a poc.
Ja sé que tu em parles honestament dels morts
perquè jo he estat l'amic d'ahir, d'ara i de sempre,
l'amic que t'ha ajudat en la dolça collita
i he estat al teu costat en les hores amargues.
Els teus morts i els meus morts han servit per a unir-nos
encara més, si cap, davant la indiferència
de tanta gent inútil, de tanta gent que espera
que vinga un nou mannà.

"Caldrà fer-se amics entre els morts" de bell nou?
Per a tu, per a mi, la cosa està ben clara.
Més, si de cas, accepta el teu consell i espere
que vinguen a manar-nos els teus morts i els meus morts.

Els teus, els meus. I tots.

Ja saps que jo els estime.

Per això, tots units, amem els nostres morts.

(Sagunt, 12 d'octubre del 1971)

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Aquest poemari, escrit entre el 1954 i el 1957 i guardonat per la Diputació de València l'any 1958, fou publicat en primera edició tretze anys després, l'any 1971.

Aquest fet provocà el desconeixement per part dels lectors d'un text que era trencador per a la seua època.

Te'l perdràs tu també?

A N N E X

Biografia

Eix cronològic

Auca

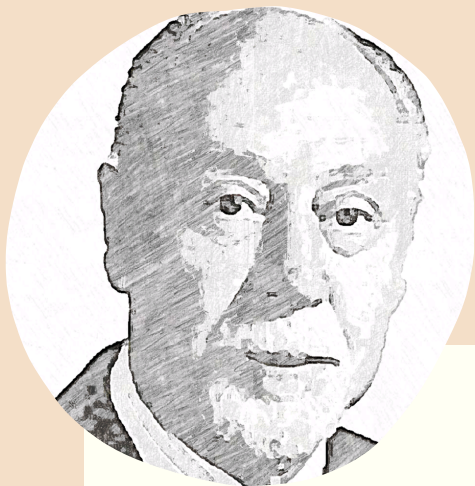
Retrat

A partir de la **biografia** de Jaume Bru i Vidal, confecciona l'**eix cronològic** amb les dates i fets més rellevants de la seua vida. Pots afegir les fotografies i dibuixos que complementen les dades assenyalades. Si vols, també pots afegir fotografies o dibuixos que aportes tu.

Completa l'**auca** de la vida de Jaume Bru i Vidal amb les il·lustracions, dibuixos o fotografies que acompanyen els versos. Pots fer-ho individualment o per parelles. Entre totes les il·lustracions muntarem l'auca col·lectiva de la classe.

A partir de la fotografia original fem un **retrat** amb la tècnica pictòrica lliure: dibuix, aquarel·la, mosaic, collage, puntillisme, tinta...

Biografia

SANTIAGO BRU I VIDAL

29 de juliol 1921 - 11 de novembre 2000

Va nèixer el 29 de juliol de 1921 al carrer de Sant Dídac de Sagunt, a la casa els seus iaïos. Sa mare, Pepita, natural de Gandia, era modista. Son pare, Santiago, era conegut amb el sobrenom de «el de les màquines» perquè era cap de la casa Singer, càrrec que perdria en acabar la guerra per la seua afiliació a la UGT.

20

El seu iaio era ferrer i tenia una farga al Camí Reial, a la mateixa casa on després viuria quasi tota la vida. Durant la infantesa jugava al carrer de l'Olleria va participar de la vida social a la falla infantil del Camí Reial.

Als cinc anys, quan va arribar a escola, ja sabia llegir i escriure, li havia ensenyat son pare. Sa mare, per adormir-se, li recitava versos. Aquest va ser el seu primer contacte amb la poesia. La seua primera escola particular fou la de don Cipriano Cardona, al carrer Bravo. Després, continuaria els estudis a l'acadèmia de don José Lerma, ubicada a la pujada del castell.

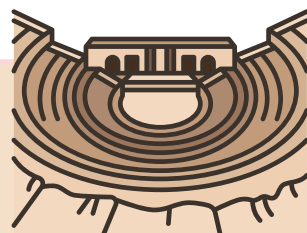
30

L'inici de la Guerra Civil, el juliol de 1936, va impedir que acabara l'últim curs de batxillerat. La família, fugint dels constants bombardejos de Sagunt, es va refugiar primer a Faura, on conegué Lluís Guarnier, després es varen traslladar tots a Gandia, on vivia la seua família materna. A l'institut d'aquesta ciutat, cursa els darrers cursos de batxillerat i ací comença realment la seua vocació literària

40

L'any 1939, acabada la guerra, la família tornà a Sagunt. Les dificultats econòmiques de la postguerra el mouen de treballar tota la jornada -de matí a l'ajuntament, de vesprada donant classes a una escola privada- mentre estudia Magisteri per lliure a Castelló. En acabar la carrera, es trav la plaça de funcionari a l'ajuntament de Sagunt. L'any 1941 es matricula per lliure a la carrera de Filosofia i Lletres i el 1946 guanya una plaça de professor a l'Institut Valencià de Sordmuts.

A mitjans dels anys 1940 va entrar en contacte amb els cercles culturals valencianistes vinculats a Lo Rat-Penat i l'editorial Torre. Amic personal de Joan Fuster, Vicent Andrés Estellés, Maria Beneyto, Joan Valls..., amb els quals compartirà tertúlies, activisme cultural i lingüístic.

50

El 1950 s'adscriu com a poeta a la generació dels 50 i al Grup Torre, impulsat per Adlert i Casp. Durant els anys 50 va fundar "la Penya Esvaradora" junt amb amics i veïns amb inquietuds culturals. El 1950 es va casar amb Maria dels Àngels Ripollés amb qui tindria després dos fills, Santiago i José Luís. L'any 1952 va ser nomenat Cronista oficial i regidor honorífic de Sagunt. Des de 1956 fou vocal de la Junta Municipal de la Biblioteca Pública de Sagunt. El 1957 entra a treballar com a tècnic al Servei d'Investigació de Prehistòria de la Diputació Provincial de València, on s'estarà durant deu anys.

Entre 1966 i 1972 fou president de la Secció d'Història i Arqueologia de Lo Rat-Penat, entitat en la qual fou també bibliotecari (1958-1964).

L'any 1966 és nomenat acadèmic de la Real Acadèmia Española de la Història.

Secretari general de la Secció de Cronistes oficials del Regne de València (1966-1972).

Fou col·laborador assidu de l'Arxiu de Prehistòria de Llevantina en el qual van aparèixer diverses monografies seues sobre arqueologia.

60

El 1973 fou nomenat cronista oficial de la ciutat de València fins a la seua mort.

En 1974 obtenia la plaça de cap del Servei d'Arxius, Biblioteques, Museus i Monuments Municipals de la ciutat de València, ja que va ocupar fins a la seua jubilació reglamentària en 1986.

70

Des de l'any 1982 és el President de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València.

El 17 de desembre de 1988 Sagunt el va nomenar "Fill Predilecte" de la ciutat i es va retolar un cèntric carrer amb el seu nom.

El 1989 va fundar la revista Braçal, del Centre d'Estudis del Camp de Morvedre.

80

Va obtenir premis en diversos certàmens poètics valencians: Sagunt, València, Castelló, Carlet, Godella...

90

El 2000 va rebre el Premi de les Lletres Valencianes i es va publicar la seua Obra poètica completa en dos volums.

L'11 de novembre de 2000 va morir sobtadament a la seua casa del Camí Reial.

2000

© Olga Gargallo

Eix cronològic

1921

19...

19...

19...

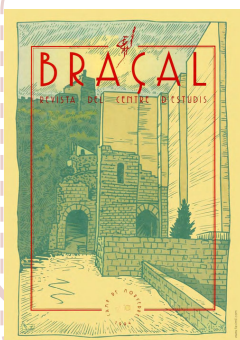
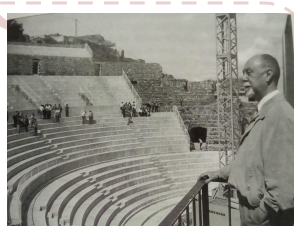
19...

2000

Eix cronològic

Eix cronològic

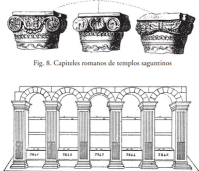
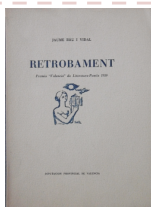
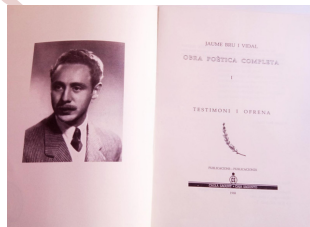
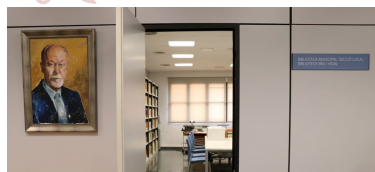
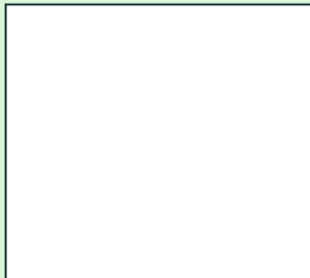

Fig. 9. El famós sepulcro romano de la Trinidad.

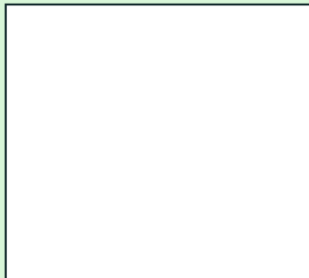

Auca

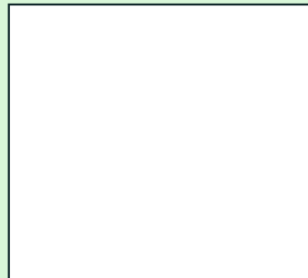
JAUME BRU I VIDAL

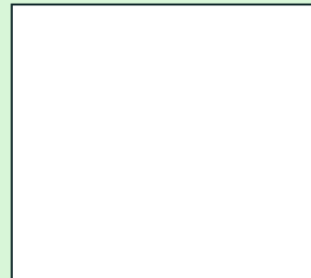
El vint-i-nou de juliol
de mil nou-cents vint-i-ú
a Sagunt, amb la calor,
ve al món Santiago Bru.

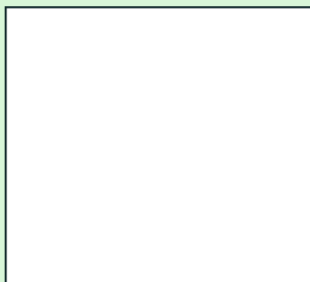
Al carrer de l'Olleria
juga a pilota i boletes.
Després la guerra vindria
i hagueren de fer maletes.

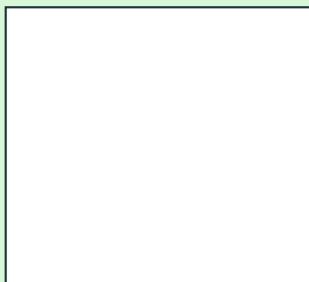
Sagunt, Faura i Gandia
són pobles on ell visqué;
al primer, tota la vida,
als altres, temporalment.

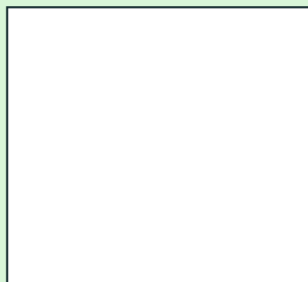
Viu a la casa pairal
on el iaio té la farga;
al bell mig del Camin'ral
contempla la vida llarga.

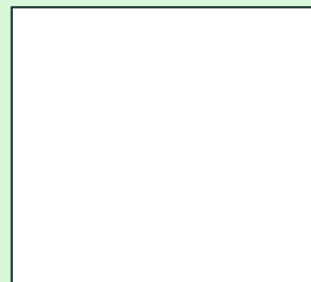
A Filosofia i Lletres
fa amics de veritat:
Fuster, Guarnier i Estellés,
el Grup Torre i Lo Rat Penat.

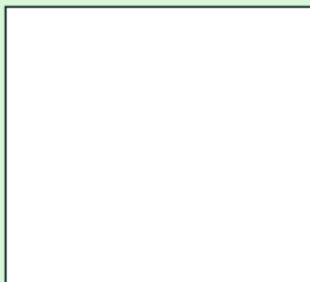
De la llengua signatari,
defensor, discret, tenaç,
com a tret identitari
sempre parla valencià.

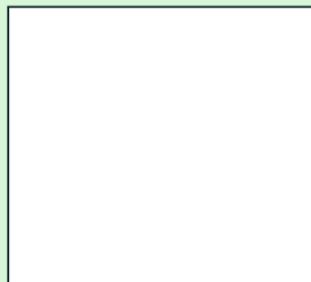
Els porxes són testimoni
de l'amor i del festeig
fins contraure matrimoni
amb Maria Àngels Ripollés.

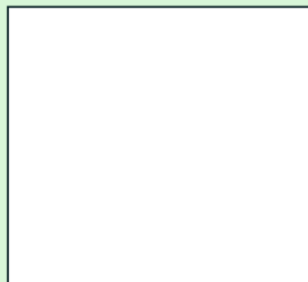
Dos fills, llibres, carpetes,
cartes i hores tertulianes...
De Sagunt, fill predilecte
i Premi de les Lletres Valencianes.

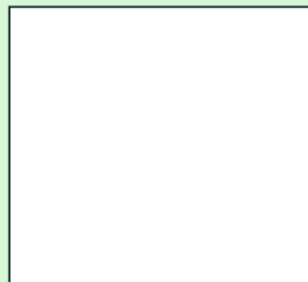
Pren el Vol inicial
enlairant l'Ala encesa.
Retrobament de l'Home endins
sobrevolant la Glorieta.

De Sagunt i de València
és cronista oficial.
Funda La Penya Esvaradora
i la revista Braçàl.

Mestre, historiador,
arxiver, bibliotecari,
poeta, investigador,
cronista i funcionari..

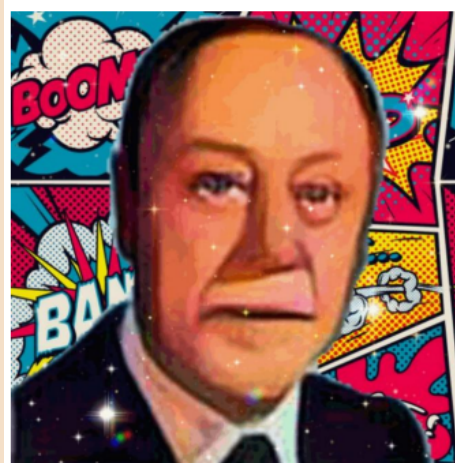
Per tot el poble estimat,
discretament i tranquil,
Santiago o Jaume Bru i Vidal
tanca els ulls l'any dos mil.

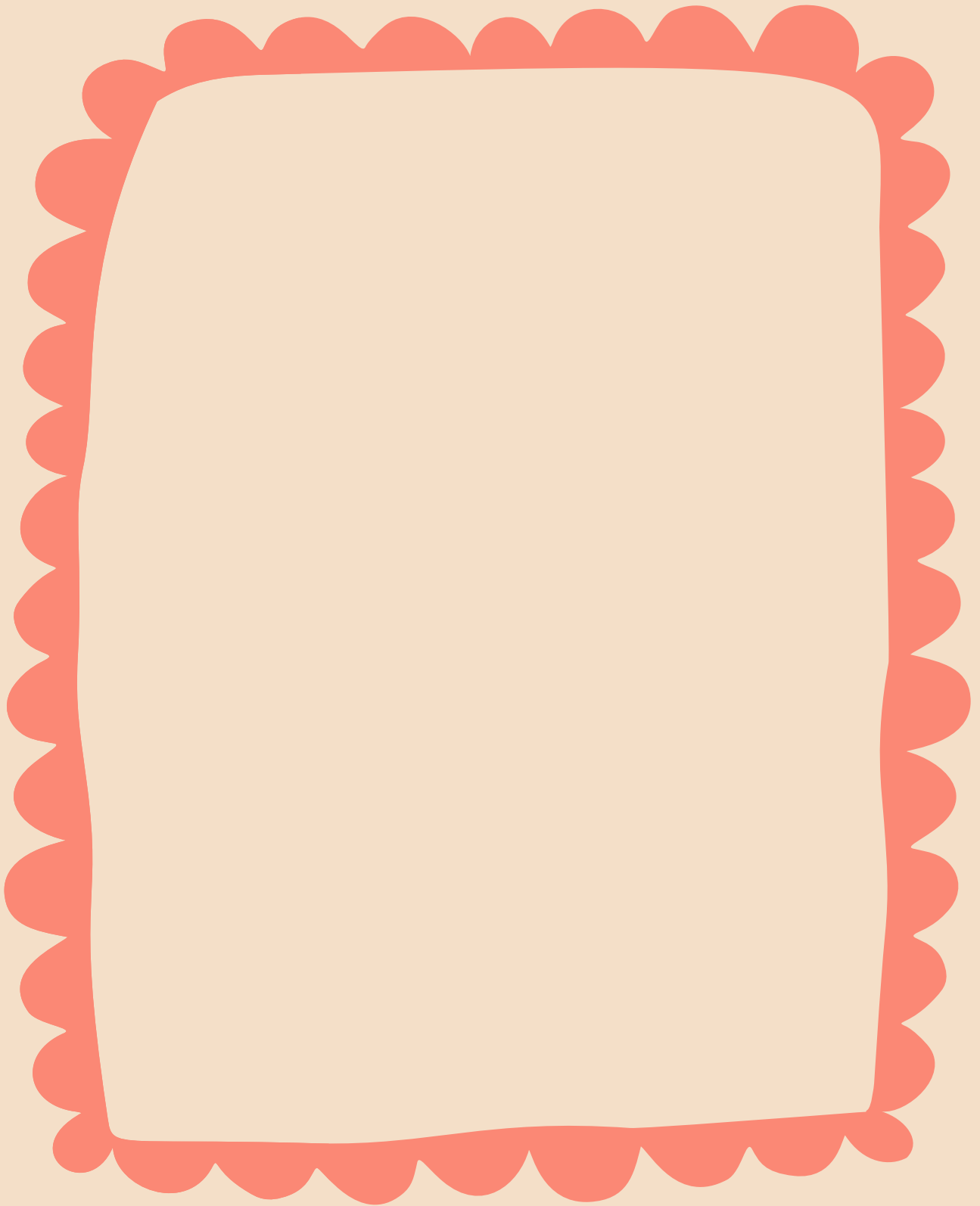
copyright del text
Olga Gargallo i Barea

Retrat

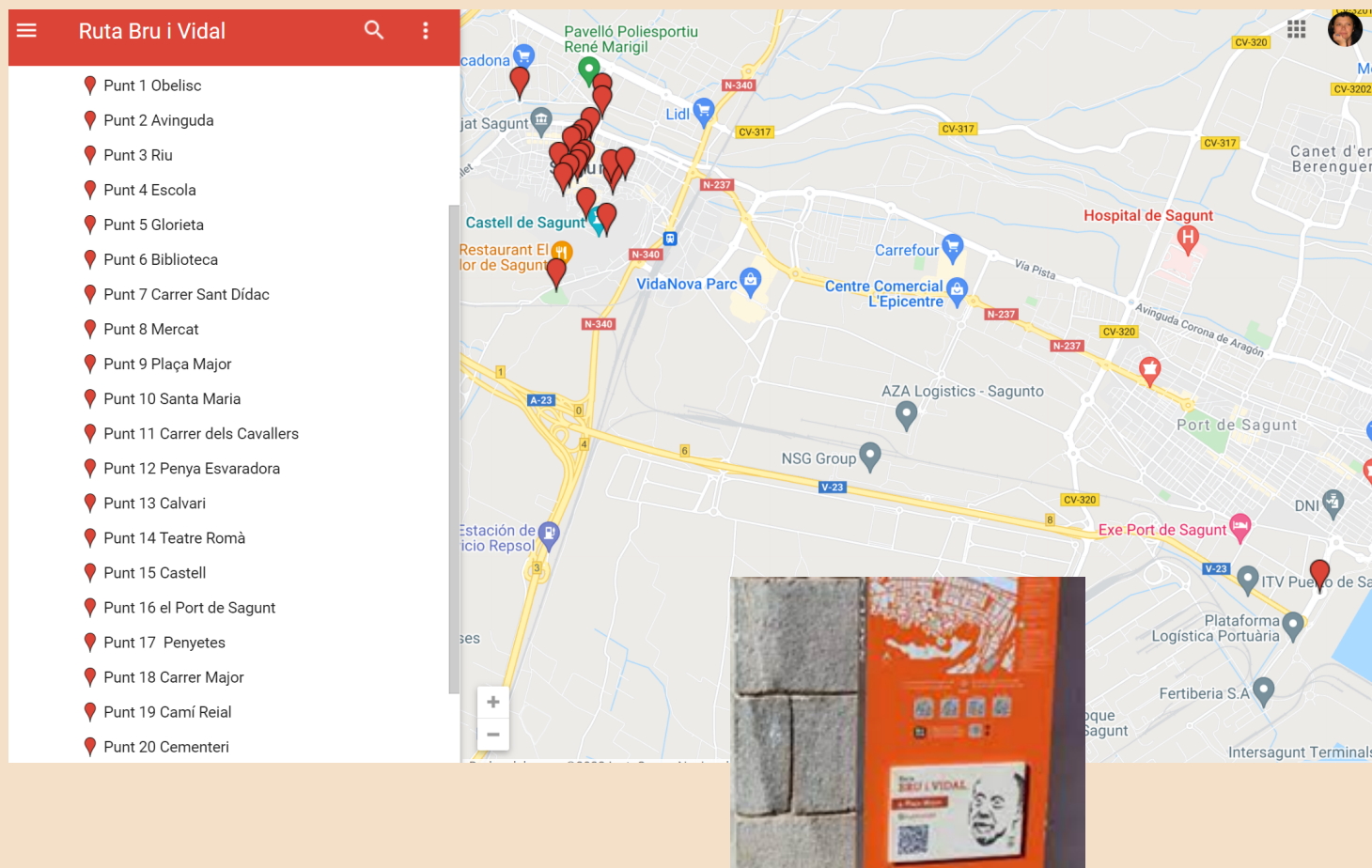

Jaume Bru i Vidal

Ruta literària

Feu una passejada pels carrers de Sagunt tot seguint els vint punts escollits a la Ruta literària Bru i Vidal. A cadascun dels llocs trobareu les plaques que inclouen un QR, a través dels quals podreu accedir als poemes que s'hi relacionen. Repartiu-vos els poemes, llegiu-los en cada punt de la ruta i, amb la mirada de l'escriptor sentireu l'emoció de les paraules i l'experiència del lloc.

NOM: _____ CURS: _____

AUTOAVALUACIÓ

Què he après? El meu punt de partida era... I ara és?	
Què m'ha costat entendre o encara no tinc clar?	
He demanat ajuda en...	
He ofert ajuda en...	
Què és el que menys m'ha agradat?	
Què és el que més m'ha agradat?	
Com m'he sentit mentre treballava?	
M'agradaria aprofundir més en..	

LA MEUA AUTOAVALUACIÓ EN
AQUESTA ACTIVITAT ÉS...

